

ת"פ 52796/03/12 - מדינת ישראל נגד ע

בית משפט השלום בפתח תקווה
ת"פ 52796-03-12 מדינת ישראל נ' ע

בפני כב' השופט ד"ר עמי קובו, סגן הנשיאה
בעניין: מדינת ישראל

המאשימה

נגד

ע ע

הנאשמים

ב"כ המאשימה: עו"ד לירן ממן

ב"כ הנאשמת: עו"ד יהל בן עובד וחיים יצחקי

גזר דין

[בגזר דין זה הושמטו מספר קטעים בהסכמת הצדדים וזאת כדי שלא לפגוע בפרטיותה של הנאשמת]

רקע

1. גניבה וזיוף שקים על ידי נאשמת אשר לוקה בהפרעה דו-קוטבית והעונש הראוי בגין מעשים אלו. זו הסוגיה המרכזית הנדרשת להכרעה בתיק זה.

2. הנאשמת הורשעה בהתאם להודאתה בעובדות כתב האישום המתוקן בעבירות כדלקמן:

באישומים ראשון, שני, שישי, שמיני ועשירי:

- א. **גניבה**, לפי סעיף 384 לחוק העונשין התשל"ז - 1977 (להלן: "החוק")
- ב. **זיוף בכוונה לקבל דבר**, לפי סעיף 418 אמצע לחוק.
- ג. **שימוש במסמך מזויף**, לפי סעיף 420 יחד עם סעיף 418 אמצע לחוק (ריבוי עבירות).

באישומים שלישי, רביעי, שביעי, תשיעי, אחד עשר, שנים עשר ושלושה עשר:

- א. **גניבה**, לפי סעיף 384 לחוק.
- ב. **קבלת דבר במרמה**, לפי סעיף 415 רישא לחוק (ריבוי עבירות).
- ג. **זיוף בכוונה לקבל דבר**, לפי סעיף 418 אמצע לחוק (ריבוי עבירות).
- ד. **שימוש במסמך מזויף**, לפי סעיף 420 יחד עם סעיף 418 אמצע לחוק (ריבוי עבירות).

באישום חמישי:

א. **גניבה**, לפי סעיף 384 לחוק.

3. על-פי המתואר בעובדות כתב האישום המתוקן הנאשמת עבדה כקוסמטיקאית במספרה ביהוד. בין החודשים אפריל לספטמבר בשנת 2010, פעלה הנאשמת בשיטתיות, גנבה שקים מלקוחות אשר הגיעו למספרה והשתמשה בשקים הגנובים תוך זיוף חתימת המתלוננים ומסירת השקים לאחרים עבור חובות שונים שהיו לנאשמת. בחלק ניכר מהמקרים נפרעו השקים.

4. הצדדים הגיעו להסדר דיוני, לפיו הנאשמת הודתה והורשעה בכתב האישום המתוקן. המאשימה תגביל עצמה בטיעוניה ל-12 חודשי מאסר ופיצוי בסך של 35,000 ש"ח שחלקו יופקד עוד בטרם הטיעונים לעונש, ואילו ההגנה תעתור למאסר על תנאי ולפיצוי בגובה שהוסכם.

תסקיר שירות המבחן

5. על פי תסקיר שירות המבחן מיום 6.8.14, הנאשמת בת 45, נשואה ואם לשני ילדים. הנאשמת מתקיימת מקצבת נכות מהמוסד לביטוח לאומי בשל אבחנתה כלוקה בהפרעה דו קוטבית (מאניה דיפרסיה). בין השנים 2001-2004 סבלה מתנודות קיצוניות במצב הרוח, והייתה נתונה להתקפי מאניה שאופיינו במרץ בלתי נלאה, קושי להירדם, צחוק לא נשלט וקניות אימפולסיביות אשר דרשו לקיחת הלוואות פרטיות ללא ידיעת בן זוגה. בשנת 2003 נאלצו למכור ביתם כדי להחזיר חובות. בשנים 2006-2008 הדרדר מצבה ובתקופה זו התפתח התקף מאני נוסף, במהלכו לקחה הנאשמת הלוואות ללא יכולת בקרה ולאחריו חוותה התקף דפרסיה נוסף. לאורך השנים התנהלותה הכלכלית הובילה ללקיחת הלוואות חוזרות ונשנות והעמיקו את קשייה הכלכליים. מאז ביצוע העבירות הוכרזו היא ובן זוגה פושטי רגל, אין בידיהם רכוש משותף והם נעזרים כלכלית בבני משפחה הנאשמת מסרה כי הרקע לעבירות הינו הלוואות שלקחה מגורמים שונים כששקים אשר גנבה שימשו כבטחון להחזר החוב. הנאשמת מסרה כי בתקופה בה ביצעה את העבירות לא היתה ערה לחומרת מעשיה וכי המקור להתנהגותה טמון בעיוותי החשיבה שלה כשהיא אינה ערה לחומרת התנהגותה ואינה שולטת בה. הנאשמת מסרה עוד כי באותה עת לא חשה פחד וכי הבינה את משמעות וחומרת מעשיה רק לאחר שנעצרה. היום מבינה כי התנהגותה נבעה ממחלה ממנה סובלת. פנתה לעזרה מקצועית וכיום מטופלת תרופתית על ידי פסיכיאטר, כמו כן פנתה לטיפול פסיכולוגי במכון גרין. שירות המבחן מעריך כי כיום לנאשמת מודעות הולכת וגדלה לצרכיה הרגשיים והנפשיים ולעובדה כי זקוקה למעקב פסיכיאטרי, הצורך בקבלת טיפול תרופתי בשל ההפרעה בה לוקה הנאשמת. נוכח מורכבות מצבה סבור שירות המבחן כי שליחת הנאשמת למאסר מאחורי סורג ובריח עלול להחלישה ולפגוע בהמשך שיקומה. שירות המבחן מעריך כי הנאשמת אף תתקשה לעמוד בעבודות שירות ולפיכך ממליץ על מאסר על תנאי ופיצוי לצד צו מבחן למשך שנה.

ראיות לעונש

6. הוגשו מסמכים באשר למצבה הכלכלי של הנאשמת.

7. בנוסף העידה אסנת מיכאלי, אחות הנאשמת. תיארה את מסכת חייה המורכבת של הנאשמת ואת הקשיים עימם נאלצה להתמודד עוד בילדותה ובהמשך. תיארה את הקושי עימו מתמודדים בני משפחתה

של הנאשמת בניסיון לסייע לה. ביקשה שלא לגדוע את ההליך השיקומי שהנאשמת עושה במהלך השנים האחרונות.

טיעוני הצדדים

8. לטענת ב"כ המאשימה, עו"ד שלומי ויזן, הנאשמת נעדרת עבר פלילי. הנאשמת ביצעה את העבירות המיוחסות לה במסגרת עבודתה במספרה. הנאשמת גנבה מלקוחות אשר הגיעו למספרה המחאות ועשתה בהן שימוש תוך זיוף חתימות בעלי המחאות ומסירת המחאות לאחרים, וזאת בהיקף נרחב של עשרות אלפי שקלים. את רוב המחאות מסרה הנאשמת לצדדים שלישיים כנגד חובות, בעיקר כדי שישמשו כבטוחות לחובותיה. הנאשמת נהגה באופן המתואר בשיטתיות ופגיעה במספר רב של אנשים. חומרת העבירות, היקפן הכספי וריבוי העבירות כמו גם הניצול של לקוחותיה מצדיק עתירה לעונש חמור. המלצת שירות המבחן אינה עולה בקנה עם רמת הענישה בעבירות מסוג זה. שירות המבחן הינו גורם ממליץ, אשר שם דגש על שיקום הנאשמת. מנגד יש לתת את הדעת לפגיעה בקורבנות הרבים ובשיקולי ענישה כגון גמול והרתעת הרבים לצד שיקולי ענישה נוספים. חרף הטענה כי העבירות בוצעו על רקע מחלת נפש, הרי שהנאשמת נמצאה כשירה לעמוד לדין. ב"כ המאשימה עתר להשית על הנאשמת עונש מאסר ראוי של 12 חודשי מאסר לצד מאסר על תנאי והפיצוי עליו הסכימו הצדדים.

9. לטענת ב"כ הנאשמת, עו"ד חיים יצחקי, מתחם הענישה כולל בתוכו ענישה צופה פני עתיד ומאסר בעבודות שירות. אמנם לא התגבש סייג אי שפיות הדעת באופן שפוטור את הנאשמת מההליך הפלילי. עם זאת מצבה של הנאשמת הינו כזה אשר מצדיק לשקול אותו כנסיבה הקשורה בביצוע העבירה שתשפיע על קביעת המתחם באופן שירחיב אותו לענישה צופה פני עתיד. חובת ההוכחה הינה לפי מאזן ההסתברויות וב"כ הנאשמת סבור כי הכרתה כנכה על ידי המל"ל, אשר דרשה קביעה כאמור על ידי מספר ועדות, מטה את מאזן ההסתברויות. מדובר במי שאובחנה כחולה כבר לפני עשור. הנאשמת נעדרת עבר פלילי. העבירות בוצעו במשך תקופה מצומצמת. כל אלו מצביעים על כך שהיא לא הבינה את משמעות מעשיה או לכל הפחות התקשתה להימנע מהם. בשנת 2004 אובחן רק הדיכאון ממנו סבלה הנאשמת ולכן טופלה רק בו. רק כאשר אושפזה בסמוך לחקירתה התגלה כי היא סובלת ממאניה דיפרסיה ואז החל טיפול מתאים בה. ב"כ הנאשמת עתר כי יקבע ברמה של מאזן הסתברותי שהנאשמת היתה נתונה במצב נפשי אשר השפיע על כושר השיפוט שלה ומצבה קרוב לסייג הנפשי. לחלופין עתר ב"כ הנאשמת לחרוג ממתחם הענישה ההולם לאור שיקומה של הנאשמת. ב"כ הנאשמת עתר לראות במעשים ארוע אחד ולקבוע את מתחם העונש בהתאם לכך. בפרק הזמן שחלף מביצוע העבירה משלמת הנאשמת את חובותיה בהליך של פשיטת רגל והשתלבה בהליך טיפולי. הנאשמת לקחה אחריות עוד בחקירתה במשטרה, הודתה במעשיה, והביאה למשטרה את כל המסמכים. יש לזכור כי השקים ברובם שימשו רק כאמצעי להבטחת חובותיה. ב"כ הנאשמת עתר להתחשב במצבה הנפשי של הנאשמת ובהשפעת הטלת עונש של מאסר או עבודות שירות על מצבה. ילדיה של הנאשמת אינם מודיעים למצבה. הנאשמת משלמת פיצוי בסך 35,000 ₪. מתקיימת מקצבה של 3,500 ₪.

10. הנאשמת לקחה אחריות והביעה חרטה על מעשיה.

דין

11. לאחר ששמעתי את טיעוני הצדדים, ובהתחשב בכך שלפי חוות דעת הממונה על עבודות השירות

הנאשמת אינה כשירה לביצוע עבודות שירות בשל מצבה הנפשי, סבורני כי יש לגזור על הנאשמת עונש של שירות לתועלת הציבור לצד עונשים נלווים.

12. כתב האישום בתיק דנן מתאר סדרה של אירועים אשר התרחשו במועדים שונים, בנסיבות שונות ופגעו במתלוננים שונים. על כן ראוי לקבוע כי המדובר בשלושה עשר אירועים, ומכאן שיש לקבוע **מתחם עונש הולם בגין כל אחד מהם**.

קביעת מתחם העונש ההולם

13. קביעת מתחם העונש ההולם למעשה העבירה נעשית בהתאם לעקרון ההלימה. לשם קביעת מתחם העונש ההולם יש להתחשב בערך החברתי שנפגע, במידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנוהגת ובנסיבות הקשורות בביצוע העבירה.

14. במקרה דנן, **הערך החברתי** אשר נפגע הינו הזכות לשמירה על קניינו של אדם, וכן הגנה על תקינותם של שיקים כאמצעי תשלום בטוח ואמין.

15. בחינת **מידת הפגיעה בערך המוגן** מובילה למסקנה כי הפגיעה בערך המוגן הינה פגיעה משמעותית. הנאשמת מעלה באמון שניתן לה על ידי הלקוחות המגיעים למספרה בה עבדה, וגנבה מהם שקים. בהמשך זיפה את חתימותיהם על גבי השקים ומסרה אותם לאחרים בתמורה לחובותיה. המדובר במספר רב של מקרים ובסכומי כסף משמעותיים. בסופו של יום נפרעו שקים בסכום כולל של כ- 42,000 ₪.

16. בחינת **מדיניות הענישה הנוהגת** מעלה כי במקרים דומים הוטלו על נאשמים עונשים במנעד רחב, כמפורט להלן:

א. ברע"פ 2224/11 **חזיזה נ' מדינת ישראל** (22.3.11), דחה בית המשפט העליון את בקשת רשות ערעור של נאשמת, אשר הורשעה לפי הודאתה בביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ובעבירה של זיוף בנסיבות מחמירות. בית המשפט קבע כי הנאשמת הוציאה מקורבנות תמימים כספים בשווי של למעלה מ- 400,000 ₪. הנאשמת נידונה ל- 18 חודשי מאסר בפועל, קנס בשווי של 1,000 ₪ ועונשים נוספים.

ב. בעפ"ג (מחוזי מרכז-לוד) 12105-01-13 **מסיקה נ' מדינת ישראל** (10.3.13), דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של הנאשם, אשר הורשע על פי הודאתו בשמונה אישומים שעניינם גניבת כרטיסי חיוב, ביצוע עסקאות באמצעות הכרטיסים הגנובים ועבירות נוספות. הנאשם נידון ל- 20 חודשי מאסר בפועל ומאסר על תנאי.

ג. בע"פ (מח' מרכז-לוד) 6785-04-10 **קצירי נ' מדינת ישראל** (2.6.10), נדחה ערעורו של נאשם, אשר הורשע על פי הודאתו בביצוע עבירות של זיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר, שימוש במסמך מזויף וניסיון לקבלת דבר במרמה. הנאשם זייף את חתימתה של רעייתו על גבי 14 שיקים, בסך של 16,000 ₪ כל אחד, לשם השבת חובות אליהם נקלע. נידון לארבעה חודשי עבודות שירות, לצד עונשים נלווים.

ד. בע"פ (מח' מרכז-לוד) 28122-10-14 **אלחנן נ' מדינת ישראל** (17.2.15), נדחה ערעורו של נאשם אשר הורשע בגניבת שני שקים, זיופם וקבלת סכום של 22,000 ₪ במזומן. לנאשם עבר פלילי ישן. ביצע את המעשים על רקע קשיים כלכליים. נידון לחודשים וחצי עבודות שירות.

- ה. בת"פ (נת') 1295/07 **מדינת ישראל מ' אגבריה** (3.1.10), הורשע נאשם בביצוע עבירות של גניבה, זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה. הנאשם גנב מארנקה של המתלוננת פנקס שיקים ובו 25 שיקים, זייף אותם והשתמש בהם לצרכיו. המתלוננת נאלצה לשלם סך של 38,500 ₪. לנאשם עבר פלילי. נידון לשישה חודשי עבודות שירות, לצד עונשים נלווים.
- ו. בת"פ (עכו) 2573-04-11 **מדינת ישראל נ' רדא** (4.3.13), הורשע נאשם על פי הודאתו, בביצוע עבירות של זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות. הנאשם, רופא במקצועו, זייף רשומות רפואיות של מטופליו ללא ידיעתם, ובהסתמך על מצג השווא שילמה קופת החולים לנאשם סך כולל של כ- 217,000 ₪. נידון לשישה חודשי עבודות שירות, לצד עונשים נלווים.
- ז. בת"פ (ת"א) 53325-03-11 **מדינת ישראל נ' רוזנפלד** (30.4.12), הורשע נאשם לפי הודאתו בביצוע עבירה של קבלת דבר במרמה. הנאשם הוציא במרמה, תוך כדי עבודתו בבנק כמנהל תחום שירותי בנקאות, סכום כולל של 84,000 ₪, על ידי פתיחת חשבון בנק פיקטיבי. נידון לשלושה חודשי מאסר בפועל.
- ח. בת"פ (ת"א) 36802-08-11 **מדינת ישראל נ' כליף** (18.3.13), הורשע נאשם על פי הודאתו בביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה וזיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר. הנאשם ביצע את העבירות במסגרת עבודתו כנותן שירותי הוצאה לפועל, וזייף 23 שוברי תשלום ובכך שלשל לכיסו שווי כולל של כ- 60,000 ₪. נידון ל- 12 חודשי מאסר על תנאי וצו של"צ בהיקף של 400 שעות.
- ט. בת"פ (ת"א) 22675-10-09 **מדינת ישראל נ' סוויסה** (21.10.12), הורשע נאשם על פי הודאתו, בביצוע עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, זיוף מסמכים ושימוש בהם בכוונה לקבל באמצעותם דבר. הנאשם ביצע את העבירות במשך 3 שנים, במסגרת עבודתו כסוכן מכירות של דירות מגורים. בנוסף למחיר הדירה, דרש במרמה מקוני הדירות כספים בסכום כולל של 130,000 ₪, אותם שלשל לכיסו, תוך שימוש במסמכים מזויפים. נידון ל- 12 חודשי מאסר על תנאי וצו של"צ בהיקף של 360 שעות.
- י. בת"פ (ת"א) 53616-06-11 **מדינת ישראל נ' דבוש** (23.4.14), הורשע נאשם על פי הודאתו, בביצוע עבירות של גניבה, זיוף בכוונה לקבל באמצעותו דבר, שימוש במסמך מזויף וקבלת דבר במרמה. הנאשם נטל שני שיקים בשווי כולל של כ- 100,000 ₪. הנאשם קיבל בעבור השיקים המזויפים 98,920 ₪ במזומן מהאחר. בהמשך, החזיר הנאשם סך של 50,000 ₪. נידון ל- 12 חודשי מאסר על תנאי, לצד עונשים נלווים. בית המשפט התחשב במצבו הנפשי של הנאשם.
- יא. בת"פ (רמ') 1508/08 **מדינת ישראל נ' מחאגנה** (29.5.11), הורשע נאשם לפי הודאתו בביצוע עבירות של גניבה, זיוף מסמך בנסיבות מחמירות, שימוש במסמך מזויף, ניסיון קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות וגניבה בידי עובד. הנאשם גנב 7 שיקים מהחברה שבה עבד, ומסר שלושה שיקים בשווי כולל של 40,310 ₪. נידון ל- 10 חודשי מאסר על תנאי וצו של"צ בהיקף של 300 שעות.

17. במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה (סעיף 40 ט' לחוק), יש ליתן את הדעת לשיקולים הבאים:

- א. **הנזק שנגרם מביצוע העבירה;** חלק מהשקים אשר נגנבו וזויפו על ידי הנאשמת נפרעו. המדובר על המחאות בסכום כולל של מעל 42,000 ₪.
- ב. **הנזק שיכול היה להיגרם מביצוע העבירה,** לו היו נפרעים סך כל המחאות שנתנה הנאשמת היה נגרם נזק של כ- 124,400 ₪.
- ג. **הסיבות שהביאו את הנאשם לבצע את העבירה;** הנאשמת נקלעה לחובות כלכליים קשים על רקע התנהלות כלכלית בעייתית ונוכח מצבה הנפשי. על רקע מצב זה ומתוך ניסיון להשיב חובות לגורמים שונים מהם לוותה כספים ביצעה הנאשמת את העבירות, כאשר חלק גדול מהמחאות שנגנבו וזויפו על ידה ניתנו כבטוחות לתשלום החובות.

18. **עוד במסגרת הנסיבות הקשורות בביצוע העבירה יש לבחון את הקרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה' 1, יכולתה של הנאשמת להבין את אשר היא עושה ויכולתה להימנע מעשיית המעשה.** במסגרת הטענות לעונש נשמעו טענות בדבר היות הנאשמת לוקה בהפרעה דו-קוטבית.

בהקשר זה הוגשו המסמכים הבאים:

- א. אישור המרפאה הקהילתית לבריאות הנפש מיום 9.12.07 ממנו עולה כי הנאשמת מטופלת במרפאה החל משנת 2004.
- ב. תעודת נכה מהמוסד לביטוח לאומי.
- ג. מכתב רפואי מיום 2.9.10 מאת ד"ר שכטמן מומחית בפסיכיאטריה ממנו עולה כי הנאשמת פנתה אליה בעקבות החמרה במצבה הנפשי המתבטא בסימנים דיכאוניים.
- ד. הפניה למיון בית החולים באר יעקב מיום 3.9.10 ממנו עולה כי הנאשמת פנתה למכון גרין ודיווחה על מצב רוח ירוד וחוסר תאבון. הוזמנה לחקירה במשטרה. לדבריה לא היתה בשליטה ועשתה "הרבה שטויות מבלי להבין מדוע". הופנתה לד"ר שכטמן וקיבלה מרשם לתרופות הרגעה.
- ה. חו"ד מ"מכון גרין לפסיכולוגיה מתקדמת" מיום 26.11.12 ממנה עולה כי בין התאריכים 29.8.10 ועד ליום 25.11.11 טופלה הנאשמת במסגרת המכון. מדיווח הנאשמת למכון היא אובחנה כלוקה במאניה דפרסיה בשנת 2004. במהלך הטיפול שיתפה פעולה באופן מלא ונטלה תרופות. מסיכום הטיפול עולה כי הנאשמת מדווחת כי היא מיוצבת מבחינת התקפים, נמצאת במעקב פסיכיאטרי קבוע ונטולת טיפול תרופתי. מדווחת כי היא מנהלת שגרת חיים נורמטיבית. להתרשמות המטפלת במצב בו הנאשמת מיוצבת מדובר באישה נעימת הליכות ללא מאפיינים אלימים או פוגעניים המתנהגת באופן שקול ומחויבת לתפקידיה המשפחתיים. מאפייני אישיות אלה אינם עולים בקנה עם התמונה הפתולוגית העולה במהלך ההתקפים המאניים כפי שמתארת הנאשמת. מכך ניתן להסיק כי לא היתה מסוגלת להפעיל שיקול דעת נורמלי במהלך התקפים אלה ולא היתה מודעת להשלכות מעשיה.
- ו. חו"ד פסיכיאטרית מטעם הפסיכיאטר המחוזי מיום 31.3.13 קבעה כי על אף שהנאשמת

אובחנה על ידי מסגרות פרטיות כסובלת מהפרעה דו - קוטבית, לא ניתן לקבל באופן חד משמעי קביעה זו לאור בדיקת הנאשמת והנתונים השונים של תיאור מצבה. לכל היותר מדובר במצבים של היפו-מאניה, ללא סימנים פסיכויטיים. בעת ביצוע המעשים המיוחסים הנאשמת לא סבלה ממחלת נפש במובנה המשפטי ולא היתה חסרת יכולת של ממש להבין את אשר היא עושה וידעה להבחין בין מותר ואסור.

19. לאחר ששמעתי את הדברים הגעתי לכלל מסקנה מן הראוי לקבל את טענת ההגנה בדבר היותה של הנאשמת לוקה בהפרעה דו-קוטבית. ראשית יובהר, כי לענין גזר הדין, אין ההגנה נדרשת להוכיח כי מדובר במחלת נפש אשר פוטרת מאחריות פלילית, אלא די בהפרעה נפשית אשר יש בה כדי לגרום לפגיעה ביכולתו של הנאשמת להבין את אשר הוא עושה או להימנע מעשיית המעשה או להביא לכדי קרבה לסייג לאחריות הפלילית:

לענין זה יפים דברי ביהמ"ש בע"פ 4312/11 פלוני נ' מדינת ישראל (17.12.12):

"שונים הם פני הדברים בשלב גזר הדין. בחיקוקים השונים העוסקים בהתחשבות במצבו הנפשי של נאשם לצורך גזירת עונשו (שכולם אינם חלים ישירות בענייננו) - לא מצאנו, כפי שהדבר קבוע בסעיף 34 ח"ה"ל, דרישה ברורה לקיומה של "מחלה". כך מדבר סעיף 40ט(א)(6) לחוק העונשין רק על "יכולתו של הנאשם להבין את אשר הוא עושה, את הפסול שבמעשהו או את משמעות מעשהו", וסעיף 40ט(א)(9) לחוק זה דן ב-"קרבה לסייג לאחריות פלילית כאמור בסימן ב' לפרק ה'" (לחוק העונשין). באופן דומה, סעיף 300א(א) לחוק העונשין עוסק במצב של "הפרעה נפשית חמורה".

מכאן, שכדי להביא בחשבון את מצבו הנפשי של נאשם לצורך הקלה מסוימת בעונשו, אין צורך ברור - כפי שזה קיים בטרם הכרעה בשאלת תחולתו של סייג אי-השפיות - לקבוע אם הנאשם חולה בהכרח במחלת נפש. בניסוח אחר של הדברים, לצורך גיבוש הנתונים בשלב גזר הדין, די בכך שיקבע כי הנאשם סובל מהפרעה נפשית משמעותית, וזאת מבלי לקבוע ממצא חד-משמעי באשר לקיומה של מחלת נפש של ממש."

20. בהתאם לאמור לעיל, די בכך שיקבע כי הנאשמת סובלת מהפרעה נפשית משמעותית על מנת שיהיה בכך כדי להוות שיקול בקביעת המתחם. נטל ההוכחה אשר מוטל על ההגנה להוכיח את הנסיבה האמורה אשר קשורה בביצוע העבירה, הינו ברמה של מאזן ההסתברויות. לאור כל המסמכים שהוגשו סבורני כי ההגנה עמדה בנטל והוכיחה שהנאשמת סבלה בעת ביצוע המעשים מהפרעה נפשית משמעותית ועל כן יש לתת לכך משקל בעת קביעת מתחם הענישה. אמנם, חוות הדעת הפסיכיאטרית מטעם הפסיכיאטרית המחוזית (מאת ד"ר גורודצקי, מנהל מרכז קהילתי לבריאות הנפש ברחובות) קבעה כי לא ניתן לקבל באופן חד משמעי את ההבחנה האמורה בשל מספר נימוקים. לעומת זאת, המוסד לביטוח לאומי מכיר בנאשמת כלוקה בהפרעה דו-קוטבית, ובשל כך נקבעו לה אחוזי נכות (נ/4), ומספר פסיכיאטרים נוספים הגיעו למסקנה בדבר הפרעה דו-קוטבית, לרבות ד"ר טטיאנה שכטמן (נ/6), ד"ר אולגה יאצקו (נ/8), ד"ר יהודה ששון (נ/10). זו המסקנה אשר מתקבלת אף מעיון במסמכי קופת החולים שבה מטופלת הנאשמת וממכון גרין (נ/11). הנאשמת אף מטופלת תרופתית בנוגע לכך. עיון בכל המסמכים האמורים ואחרים אשר הוגשו, מוביל למסקנה שעלה בידי ההגנה לעמוד בנטל ההוכחה המוטל עליה.

לענין זה יפים דברי בית המשפט בע"פ 1727/14 מימון נ' מדינת ישראל (6.1.15):

"התמונה המצטיירת משתי חוות הדעת היא, שגם אם המערער אינו זכאי ליהנות מסייג אי השפיות, קיימת אפשרות ממשית כי מחלתו השפיעה עליו והדבר בא לידי ביטוי, בין היתר, באופן החשדני בו התייחס לשכניו ובמעשים שייחס להם (להתחשבות בהפרעה נפשית ממנה סובל הנאשם לצורך גזירת עונשו ראו, לדוגמה, ע"פ 4312/11 פלוני נ' מדינת ישראל (10.6.2013)). ההתפרצות של המצב הפסיכוטי לאחר ובעקבות העונש שהוטל על המערער, מהווה שיקול בגזירת עונשו, לפי סעיף 40א(1) לחוק המאפשר לבית המשפט להתחשב ב"פגיעה של העונש בנאשם....".

21. באשר לשאלה כמה משקל ראוי שניתן למצבו הנפשי של נאשם בעת ביצוע העבירה יש לבחון מקרה לגופו על פי נסיבות העבירה וחומרתה ועל פי נסיבותיו האישיות של הנאשם. לעניין זה ראו בע"פ 10416/07 **דולינסקי נ' מדינת ישראל** (25.11.09):

"במכלול הנסיבות הקשורות למבצע העבירה, יש לבחון את סוג ההפרעה הנפשית ועוצמתה, ועד כמה הגבלה בעטיה יכולתו - לא עד כדי חוסר יכולת של ממש כאמור בסעיף 34 ח' - להבין את אשר הוא עושה או להימנע מעשיית המעשה. על מידת הפגיעה ביכולתו של מבצע העבירה להבין את מעשהו או להימנע ממנו, ניתן ללמוד ממכלול הראיות, לרבות מעשיו של מבצע העבירה לפני האירוע, במהלכו ולאחריו וכן מחוות דעת מומחים."

22. סבורני כי במכלול השיקולים, היה בהפרעה ממנה סובלת הנאשמת כדי להשפיע על יכולתה להימנע מעשיית המעשה ויש בכך משום קרבה לסייג לאחריות הפלילית, באופן אשר משפיע במידה ניכרת על מתחם העונש ההולם.

23. בהתאם לתיקון 113 לחוק העונשין (סעיף 40 יג'), סבורני כי **מתחם העונש ההולם** הינו החל ממאסר על תנאי ועד ל- 9 חודשי מאסר בגין כל אחד מהאירועים.

24. במקרה דנן, לא קיימים שיקולים אשר מצדיקים סטייה מהמתחם, לחומרה או לקולא.

גזירת העונש המתאים לנאשם

25. בגזירת העונש המתאים לנאשמת, בגדרי מתחם העונש ההולם, יש להתחשב **בנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה** (סעיף 40 יא'). במסגרת זו מן הראוי ליתן את הדעת לנסיבות הבאות:

א. **הפגיעה של העונש בנאשמת, לרבות בשל גילו;** הנאשמת, ילידת 1969 מוכרת כנכה על ידי המל"ל. נעדרת עבר פלילי ולה שני ילדים, שאחד מהם סובל מתסמונת טורט. הטלת עונש מאסר בפועל תפגע ללא ספק בה ובבני משפחתה.

ב. **נטילת האחריות של הנאשמת על מעשיה, וחזרתו למוטב או מאמציו לחזור למוטב;** הנאשמת הודתה בהזדמנות הראשונה עוד בתחנת המשטרה. הביעה חרטה על מעשיה ולקחה עליהם אחריות מלאה.

ג. **מאמצי הנאשמת לתיקון תוצאות העבירה ולפיצוי הנזק שנגרם,** הנאשמת החלה לשלם פיצוי בסך 35,000 ₪.

ד. **חלופי הזמן מעת ביצוע העבירות;** העבירות בוצעו בשנת 2010. כתב האישום הוגש במרץ 2012. ההליכים בתיק זה התמשכו עד עתה. הגם שדחיות אלו אינן רובצות לפתחה של המאשימה, ראוי לתת לחלופי הזמן משקל, במיוחד משלא נפתחו תיקים חדשים נגד הנאשמת

ושבמהלכו החלה הנאשמת בהליך שיקום חייה.

ה. הנאשמת כאמור, נעדרת עבר פלילי ואין לחובתה תיקים נוספים.

26. עוד יש ליתן את הדעת לשיקול **הרתעת הרבים** בגדרו של המתחם וזאת נוכח הפיתוי שיש בביצוען של עבירות מוסג זה אל מול הנזק הרב שעבירות מסוג זה גורמות.

27. מלכתחילה סברתי שיש מקום להפנות את הנאשמת לקבלת חוות דעת הממונה על עבודות השירות. ברם, חוות דעת הממונה הייתה שלילית, תוך שצוין כי על סמך אישור מרופא פסיכיאטרי המטפל בנאשמת, אין ביכולתה של הנאשמת לבצע עבודות שירות הואיל ו"כל מצב דחק ולו הקטן ביותר, עלול להחמיר את מצבה". לפיכך, הנאשמת לא הייתה כשירה לביצוע עבודות שירות עקב מצבה הנפשי.

28. בהמשך לחוות הדעת של הממונה התקבלו השלמת טיעוני הצדדים לעונש. ב"כ המאשימה, עו"ד ינאי גורני, חזר על הטענות שהושמעו בישיבה מיום 29.9.14, והוסיף כי ענישה בדמות עבודות שירות היתה חוטאת למטרות הענישה, ובראשן עקרון ההלימה, קל וחומר אם תידון הנאשמת לעונש מקל יותר בדמות צו של"צ בלבד. ב"כ הנאשמת, עו"ד יהל בן עובד, טען כי יכול היה הממונה על עבודות השירות לחפש מסגרת בה תוכל הנאשמת לבצע עבודות שירות תוך התחשבות במגבלותיה וכן הוסיף כי לא יתנגד לגיבוש תוכנית של"צ.

29. לאחר שבחנתי את טיעוני הצדדים סבורני כי מן הראוי להטיל על הנאשמת צו של"צ. לאור ההקלה המשמעותית שלה זוכה הנאשמת עקב העדר יכולתה לבצע עבודות שירות, סבורני כי מן הראוי לגזור עליה אף קנס כספי תוך התחשבות במצבה הכלכלי, וזאת על אף שהמאשימה לא עתרה לכך.

סוף דבר

30. אשר על-כן, הנני גוזר על הנאשמת את העונשים הבאים:

א. 400 שעות שירות לתועלת הציבור. השל"צ יבוצע בהתאם לתוכנית אשר גובשה על ידי שירות המבחן.

ב. 8 חודשי מאסר על תנאי, לבל תעבור הנאשמת במשך 3 שנים מהיום כל עבירת מרמה מסוג פשע.

ג. 4 חודשי מאסר על תנאי, לבל תעבור הנאשמת במשך 3 שנים מהיום כל עבירת מרמה מסוג עוון.

ד. פיצויים בסך 35,000 ₪. הפיצויים ישולמו בהתאם להסדר שהוצג בין הצדדים ולשוברים אשר הוצאו לנאשמת. הפיצויים יופקדו במזכירות בית המשפט ויועברו למתלוננים בהתאם לפרטים שתעביר המאשימה.

ה. קנס בסך 2,500 ₪ או 25 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם ב-10 תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.9.15.

ו. צו מבחן למשך שנה מהיום.

מובהר בזאת לנאשמת כי ככל שלא תבצע את השל"צ או תעמוד במבחן, ניתן יהיה להפקיעם ולשוב ולגזור את דינה.

זכות ערעור לבית-המשפט המחוזי תוך 45 ימים.

ניתן היום, כ"ח אדר תשע"ה, 19 מרץ 2015, בנוכחות הצדדים.